

проектна діяльність не лише активізують процес говоріння, а й забезпечують цілісний розвиток комунікативної компетентності, соціальної активності та критичного мислення учнів.

Водночас інтерактивне навчання вимагає від учителя високої професійної майстерності, уміння диференціювати завдання відповідно до рівня підготовки учнів, підтримувати мотиваційний потенціал інтерактивної діяльності та організовувати ефективну рефлексію. Отже, використання інтерактивних прийомів забезпечує не лише розвиток мовленнєвої компетентності, а й створює позитивну емоційно-мотиваційну атмосферу на уроці англійської мови, що є важливим чинником успішного оволодіння говорінням.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розробку типології інтерактивних завдань відповідно до рівнів сформованості мовленнєвої компетентності, а також на емпіричне вивчення впливу інтерактивних форм роботи на розвиток спонтанного усного мовлення в учнів старшої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко Т. В. Педагогіка вищої школи. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 312 с.
2. Білоус Н. І. Формування комунікативної компетенції учнів засобами інтерактивного навчання. Українська мова і література в школі., 2020, № 4, с. 56–61.
3. Богданова Г. І. Методика розвитку усного мовлення: Навчальний посібник. Київ: ВЦ Академія, 2017. 240 с.
4. Гармер Дж. Практика викладання англійської мови. 3-тє вид. Гарлоу: Pearson Education Limited, 2001. 370 с.
5. Елліс Р. Навчання та викладання мови на основі завдань. Оксфорд: Oxford University Press, 2003. 387 с.
6. Коваленко О. М. Проектна діяльність як засіб розвитку мовленнєвої компетентності учнів. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2019, № 26, с. 80–85.
7. Лесюк М. І. Інтерактивне навчання як засіб розвитку мовленнєвої активності. Педагогіка і психологія, 2019, № 3, с. 35–41.
8. Мацько Л. І. Культура українського фахового мовлення. Київ: ВЦ Академія, 2011. 336 с.
9. Нуан Д. Навчання мови на основі завдань. Кембрідж: Cambridge University Press, 2004. 290 с.
10. Пометун О. І. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2014. 192 с.
11. Савченко О. М. Інтерактивні методи навчання у сучасній школі. Початкова школа. 2018, № 2, с. 47–52.

*Бадан Наталія
Науковий керівник – доц. Головацька Юлія*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНІВ К. ВОННЕГУТА «SLAUGHTERHOUSE-FIVE»)

Вступ. Розвиток військової сфери, який супроводжується вдосконаленням тактики, технологій і форм міжнародної взаємодії, підкреслює необхідність глибокого лінгвістичного аналізу стилістичних особливостей відтворення термінології. Історичні зміни «мови війни» відображають трансформацію жанрових норм і функціонального забарвлення спеціалізованих текстів, висуваючи перед перекладачем підвищені вимоги щодо збереження точності та аутентичності оригіналу.

Військовий переклад передбачає не лише репродукцію термінологічних одиниць, а й збереження їх коннотативного та прагматичного забарвлення. Завдання перекладача полягає в умінні добирати стилістично виважені еквіваленти, які б відтворювали командно-розпорядчий, інформаційно-аналітичний чи оперативний характер вихідного тексту, адже від стилістичної адекватності залежить ефективність і безпека комунікації.

Дослідницький інтерес до проблематики військової термінології виявили В. Шевчук, В. Балабін, М. Харбовський, С. Янчук, Б. Дзіз, В. Лисовський, Д. Василенко, О. Ковтун, Т. Кияк та Ю. Лук'ячук [1, с. 45]. Їхні напрацювання створили основу для подальшого вивчення принципів відбору та стилістичного оформлення термінів у військових текстах.

Мета роботи – проаналізувати особливості перекладу військової термінології з урахуванням стилістичних нюансів та художньої специфіки роману *Slaughterhouse-Five*, визначити ефективні перекладацькі стратегії та способи збереження комунікативної адекватності.

Виклад основного тексту. Проблематика перекладу військової термінології постає на перетині лінгвістики, стилістики та культурології. Військовий дискурс насичений специфічними термінами, евфемізмами, назвами підрозділів та інституцій, котрі формують зміст та тональність тексту. У перекладі на іншу мову вибір стратегії відтворення термінів визначає, як читач сприймає текст: як документально реалістичний або художньо умовний, суворий воєнний наратив чи іронічну оповідь.

Романи Курта Воннегута, зокрема «*Slaughterhouse-Five*», є типовим прикладом текстів, де поєднуються документальні відомості про Другу світову війну та художня оповідь. Автор, сам будучи ветераном Другої світової війни, використовує власний досвід як основу для побудови тексту. Військова термінологія в оригіналі має сильний емоційний, часто саркастичний підтекст, який відображає антивоєнну позицію автора. Наприклад, Воннегут свідомо використовує мову армії, щоб показати абсурдність війни, зіставляючи холодну офіційну лексику з жахливими людськими переживаннями. Тому завдання перекладача – не просто перекласти «технічну» лексику, а донести стиль, іронію та підтекст.

У сучасних перекладознавчих дослідженнях існує кілька основних стратегій відтворення термінологічних одиниць. До них належать конкретизація – звуження значення з метою точнішої відповідності реаліям цільової культури; генералізація – навпаки, розширення значення для створення більш узагальненого образу; описовий переклад, який розкриває зміст терміна за допомогою додаткових лексичних засобів; а також транслітерація та транскодування, які зберігають іншомовну форму задля передачі культурної або стилістичної специфіки [2, с. 71-75].

Однією з найпоширеніших стратегій перекладу є конкретизація термінів. Наприклад, у вислові “*We had been privates in the war, infantry scouts*” [3] переклад українською звучить як «На війні ми були рядовими піхотинцями-розвідниками» [4]. Англійське *scouts* не уточнює

роду військ, тоді як український переклад чітко вбудовує персонажа у структуру армії, підкреслюючи ієрархію та реалістичність події. Подібний ефект спостерігається при перекладі назв інституцій. Наприклад, “I wrote the Air Force back then, asking for details about the raid on Dresden” [3] перекладено як «Саме тоді я написав листа до штабу Військово Повітряних сил із проханням надіслати мені детальнішу інформацію про те бомбардування Дрездена» [4]. Введення терміна штаб додає офіційності та документального забарвлення, змінюючи сприйняття тексту з побутового на інституційний рівень.

Іноді переклад надає військовим підрозділам або подіям героїчного звучання. Так, англійське “but then he joined the famous Green Berets” [3] у перекладі стало «...а тоді він записався у славетні зелені берети» [4]. Додавання прикметника славетні міфологізує образ, підкреслює мужність і створює піднесену тональність, чим відрізняється від нейтрального оригіналу. Протилежний ефект спостерігається у випадках зниження інтенсивності терміна. Наприклад, “And then he’s shot by a firing squad” [3] перекладено як «І розстрілюють» [4]. Тут втрачається конкретність інституції (firing squad), але підсилюється фатальність дії.

Описові переклади також змінюють ритм оповіді та додають інтерпретаційні нашарування. Так, англійське “And we were flown to a rest camp in France” [3] перекладено як «А тоді нас літаком переправили до Франції і помістили у спеціальний табір» [4]. Український варіант розкриває зміст евфемізму rest camp, роблячи текст суворішим і позбавляючи іронічного присмаку. Генералізація термінів у перекладі, навпаки, розширює образність, але зменшує історичну конкретику. Наприклад, “with a breath like mustard gas and roses” [3] українською звучить як «...тхнути сумішшю отруйного газу з трояндами» [4]. Термін mustard gas стає більш універсальним (отруйний газ), зникає прямий історичний відсил, проте текст зберігає метафоричність і символічний характер.

Транслітерація та транскодування надають тексту іншомовності й автентичності. Наприклад, англійське “I had a ceremonial Luftwaffe saber, still do” [3] у перекладі збереглося як «...шабля... Люфтваффе» [4]. Використання транслітерованого терміна підкреслює чужу військову культуру та створює дистанцію, зберігаючи авторський задум показати війну як досвід іншої цивілізації. Вибір конкретної лексеми впливає на тональність тексту та формує у читача певні асоціації. Наприклад, англійське “The speaker at the Lions Club meeting was a major in the Marines” [3] перекладено як «На обіді в клубі ‘Ліумські леви’ виступав майор морської піхоти» [4]. Українська лексема підкреслює суворість професії, дисциплінованість та офіційність, тоді як англійський оригінал передає ширший спектр асоціацій.

Описові розгортання тексту також можуть додавати соціального контексту та емоційного забарвлення. Так, англійське “The curbs and sidewalks were crushed in many places, showing where the National Guard tanks and half-tracks had been” [3] перекладено як «Багато хідників були потрошені танками і БТР-ами, на яких національна гвардія вгамовувала бунтівне населення» [4]. Тут додається функціональна характеристика техніки, яка робить текст більш

публіцистичним та підсилює емоційне сприйняття. Культурний підтекст у перекладі може змінювати тональність епізоду. Наприклад, англійське “An umpire appeared. There were umpires everywhere” [3] у перекладі отримало форму «А потім до них підійшов один із місцевих бейсбольних суддів, які підробляли на цих вченнях...» [4]. Тут військовий термін адаптовано до знайомої культурної реалії читача, що переводить текст із суто військової площини у змішаний простір іронії, змінюючи трагічний епізод на гротесковий.

Таким чином, вплив перекладу військової термінології на стилістичне сприйняття тексту полягає у балансуванні між точністю, художністю та культурним контекстом. Конкретизація створює ефект документальності та реалістичності, генералізація надає символічного звучання, описові рішення розширюють інтерпретаційний простір, а транслітерація підкреслює автентичність чужої культури. Сукупно це формує особливу стилістичну атмосферу українського перекладу роману «Slaughterhouse-Five», де війна постає як багатовимірний досвід, який документується, інтерпретується й переосмислюється через мовні вибори перекладача.

Висновки. Переклад військової термінології у романах Курта Воннегута демонструє, що стилістичний ефект не обмежується точністю лексичних відповідників. Кожне рішення перекладача – конкретизація, генералізація, опис, транслітерація – формує сприйняття читача, змінює тональність, ритм і культурний контекст тексту. Аналіз перекладу роману «Slaughterhouse-Five» показує, що військова лексика в українському перекладі набуває багатовимірного значення: вона одночасно документує історичні події, створює художні образи і впливає на інтерпретацію війни як культурного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Удовіченко Г. М., Демченко В. Л. Перекладацькі трансформації у процесі перекладу художніх текстів. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2024. № 1 (26). С. 44-53.
2. Мацегора І. Л. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійної програми «Слов'янський переклад та міжкультурні комунікації». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 97 с.
3. Vonnegut K. Slaughterhouse Five. URL: <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2018/04/slaughterhouse-five.pdf>.
4. Воннегут К. Бойня номер п'ять. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=2571>.

*Присяжнюк Руслана
Науковий керівник – доц. Головацька Юлія*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ ЗАСОБАМИ ЦІЛЬОВОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ «ЕЙФОРІЯ»)

Вступ. Сучасний мовний простір характеризується надзвичайною динамікою, гнучкістю і схильністю до постійного оновлення, що особливо яскраво простежується у сфері неформальної лексики. Одним із найактивніших шарів сучасної мови є сленг, який постає не лише як елемент мовної гри, а й як соціокультурний маркер, інструмент самоідентифікації,